

Izbija vsak dan razen nedelj in praznikov.
Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

Uredništvo in upravniški prostori:
2657 S. Lawrence Ave.
Office of Publication:
2657 South Lawrence Ave.
Telephone, Rockwell 4904

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LETO—YEAR XXII

Cena lista je \$5.00

Entered as second-class matter January 25, 1918, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

Chicago, Ill., četrtek, 21. marca (March 21), 1929.

Subscription \$2.00 Yearly

STEV.—NUMBER 68

Acceptances for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

Morones in Green podpirata mehiško vlado

Desničarji in levičarji obsodili sedanjo revolto v Mehiki kot reakcionarno gibanje proti obstojnim svobodščinam za delavce.

Washington, D. C. — Ko so pokazali Greenu, predsedniku Ameriške delavske federacije kopijo brzojavke, poslano v London, v kateri izjavlja Luis Morones, predsednik Mehikanske delavske federacije, da Mehikanska delavska federacija podpira mehiško vlado proti sedanji revolti, je Green rekel, da se popolnoma strinja z Moronesom. Green je predsednik tudi Pan-ameriške delavske federacije, Morones pa podpredsednik.

Morones je poslal svojo brzojavko Santiago Iglesiasu, tajniku pan-amer. delavske federacije. Socialistični dnevnik "Daily Herald" je brzojavil Moronesu, da pojasni, kakšno stališče je zavzela Mehikanska delavska federacija napram rebeljonu. Morones, ki je imel spor s Callesovo administracijo, ker so ga podporniki ubitega Obregonu pognali iz kabine, je odgovoril na kratko: "Na vaše vprašanje odgovorimo, da obsojamo rebeljon. Glavni voditelji Mehikanske delavske federacije so za sodelovanje z vlado republike."

Ta brzojavka potrdi zgodnja poročila, da delavstvo ne glede na to, h kateri struji pripada, obsoja revolucijo in podpira predsednika Gilla. Morones vodi desno krilo mehiškega delavstva, Diego Rivera pa leva. Rivera je takoj ob izbruhu rebeljona izjavil, da je revolucija reakcionarno gibanje, ki ji sovravno svobodščinam, ki jih imajo delavci v Mehiki.

NEPOŠTEN ZAUPNIK RUDARJEV ODRIMAL NA ODDIH V JEČO.

Prejel je, kar je zaslužil.

Hillsboro, Ill. — Rudarji so izvolili Frank Epsteina zaupnikom pri tehnični pregovorniku Nokomis št. 10, da se bo premog pravilno tehtal. Sodišče ga je spoznalo krivim, da je menjal teke na vozičkih in je denar delil z onimi, ki so imeli od te prevare dobiček. Porota ga je spoznala krivim takoj pri prvi obravnavi. Epstein je apeliral in vrnila se je druga obravnavna in bil je zopet spoznan krivim. Sodišče ga je obsodilo v ječo v južnem Illinoisu.

Počtni ubit v butlgerski bitki.

New York, N. Y., 20. marca. — Včeraj je nastala bitka med tekmujočimi butlgerji v Brooklynu. Vmes je posegla policija in pri tem je bil ubit Daniel Maloney, dva člana butlgerske gangle sta bila ranjena, trije drugi pa so bili aretirani.

Zenska zgorela.

New Orleans, La. — V tork je bilo najdeno na cesti zunaj mesta obgano truplo neke ženske poleg razbitega avtomobila. Policija preiskuje okoliščine, da ugotovi, ako je bil izvršen zločin ali pa je ženska postala žrtev avtomobilske nesreče.

25.000 oseb tekmuje za \$25.000.

Chicago. — Hearstov "Chicago Herald-Examiner" poroča, da je bilo do danes predloženih nekaj 25.000 načrtov v kontestu za najboljši načrt, ki pove, kako se nadomesti prohibicija z zmernostjo. Hearst je razpisal \$25.000 nagrade za tak načrt. Tekmovalci se oglašajo tudi iz Evrope.

Letalec se ubil.

Decomb, La. — Robert Saltille, poštni letalec, se je v tork ubil, ko je padel z višine tisoč čevljev na zemljo v bližini tukajšnjega letališča.

Letos ni upanja za ljude v stanovanjskih hišah

Zakonska predloga, ki se je pečala s stanovanjskimi kasarnami, je bila ravnokar zavrnjena v državni zakonodajni zbornici.

New York, N. Y. — Milijon oseb prebiva v stanovanjskih kasarnah, ki so jih stanovanjske avtoritete označile kot bivališča, ki so prave pasti v slučaju požara in v katerih se rode razna hudodelstva in ki so sramota za bogato mesto.

Državna legislatura je ravnokar zavrnila predlogo, ki je imela opraviti s temi stanovanjskimi kasarnami. Voditelji strokovno organiziranega delavstva in socialci so se oddahnili, ko je bila ta predloga poražena, ker bi ta predloga le potrdila od petdeset do sto let stare hiše, v katerih prebiva okoli polovica delavcev na Manhattanu. Predlogo so pri zaščitanju podpirali le zemljišni ingraici in fakirske lige stanovalcev. Proti tej predlogi so govorili zastopniki strokovno organiziranega delavstva, zastopniki zamorcev, socialci in zdravstvene avtoritete.

Proti tej polovični predlogi so govorili štirje glavni vzroki. Predloga ni imela nobene določbe, ki bi kontumicirala stanovanjske kasarne, ki nimajo nobenega izhoda za odhajanje slabega zraka in dohajanje svežega zraka. V takih hišah stanuje okoli 85 tisoč družin.

Predloga ni imela nobene določbe za varne izhode ob času požara. Dalje ni bilo nobene določbe, ki bi določila, da morajo hiše biti opremljene s kopalnimi sobami.

Tudi klet niso bile prepovedane za stanovanja. Preiskava, ki se je vrnila, je dognala, da morajo zamorci, ki prebivajo v teh hišah, plačati 20 odstotkov več za taka stanovanja, dasiravno zaslužijo 17 odstotkov manj kot belopoltni delavci. To so dognali pri 1,014 zamorskih družinah. Zamorske družine v West Harlemu morajo plačati eno tretjino od svojega zaslužka za stanovanje.

Ena četrтина stanovanjskih kasaren je proglašena, da ni za človeška bivališča. Manj kot polovica jih je opremljenih s kopalnicami. Samo 13% je opremljenih s centralno kurjavo, le 58% pa z vročo vodo. Šest in petdeset odstotkov družin poškaja otroke na delo. Sobe so temne, nezračne in stranišča izredno slaba. Po kletah pa gospodarijo podgane.

William Douglas Kilpatrick, bogat zemljišni trgovec, je plakal, kaj se bo zgodilo z revnimi družinami, ki ne morejo najeti čednih stanovanj, ako se poderejo stanovanjske kasarne. Res je, da okoli 500,000 v New Yorku ne more najeti čednih stanovanj, ampak Tammanitov dvorec lahko mirno gleda, kako vsako leto izgine sto milijonov dolarjev v žepih grafterjev in korumpcijonistov.

Dva francoska generala odstavljeni.

Pariz, 20. marca. — Vojni minister je odstavil dva generala, tretjemu je pa dal ukor radi smrti 300 francoskih vojakov v Porenju. Vojaki so zmzrnili v teku zadnje hude zime. General Goubesu, ki je ukorjen, je bil oboževan, da je odredil revijo čet v mrazu štirih stopinj pod ničlo.

Telegrafisti stavkajo proti stroju.

Chicago. — Telegrafisti upošeni pri borzijskih trdkih so zastavkali vsled uvedbe brzojavnega avtomatona, to je stroja, ki nadomestuje Morsejev sistem. Teh telegrafistov je približno 200 po vsej Ameriki. Novi stroj jim je odjedel službe z boljjo plačo.

Čikaško vlado reformirajo.

Chicago. — Razne reformistične organizacije so začele kampanjo, da se sedanja forma mestne uprave odpravi in nadomesti s mestnim manažerjem, ki ne bo izvoljen, temveč najet od posebnih in elektrivne mestne komisije. Na ta način mislijo omejiti sedanji sistem korupcije v mestnem gospodarstvu.

VESTI Z INDUSTRIJSKEGA BOJNEGA POLJA

Detektivska agencija obrekuje pletenarske delavce. — Tekstilni delavci v Južni Karolini na stavki — 21 delavnic za izdelovanje srajc in otroških bluz podpisalo pogodbo. — Proti organiziranemu električarjem ne bo izdana sodnijska prepoved, itd.

Philadelphia, Pa. — J. MacDonald, predstojnik detektivske agencije, je silno jezen, ker so pletenarski delavci razglašili njegove metode. V tej sveti jozi je rekel, da je organizacija pletenarskih delavcev pod vplivom komunistov. Kot dokaz za komunistične zveze navaja prijateljske stike, ki jih obdržava ta organizacija z Brookwoodovim delavskim učiliščem.

Greenville, S. C. — V veliki tekstilni tovarni tvrde Ware Shoals so zastavkali delavci. Stavko je povzročilo priganjilstvo, ki so ga uvedli ravnatelji, vrhtega je bila še meza znizana.

New York, N. Y. — Eden in dvajset delavnic za izdelovanje srajc in otroških bluz se je pobotalo s stavkarji in podpisalo pogodbo. Podjetniki so položili poročstvo v gotovini, da se bodo res ravnali po pogodbi.

Pittsburgh, Pa. — Veleporota je tri privatne policije Pittsburgh Coal kompanije, ki so tako pretepli rudarja John Barkoskega, da je umrl, obožila umora. Oboženi policaji so: Lajtnant W. J. Lyster, pa policaja Harold Watts in Frank Slapikas. Agencija za odpravo premožev in železarske policije se nadaljuje.

New York, N. Y. — Proti organiziranemu električarjem, ki so nedavno pridobili pet dni dela v tednu, ne bo izdana sodnijska prepoved. Tako je odločil sodnik Townley. Odklonil je aplikacijo organizacije stavbinških podjetnikov za preliminarno sodnijsko prepoved. Sodnik je dejal, da se morata zaščititi obe stranki, preden se izda sodnijska prepoved.

Sudbury, Ont. — Arvo Waara, urednik finskega delavskega dnevnika, mora odslužiti šest mesecev zapora in plačati tisoč dolarjev denarne globe, ker je pribil na steno protislovje, ki se vidi v kraljevih bolonzi in stradanju dveh milijonov angleških rudarjev. Priziv je bil odklonjen.

Centralni delavski in strokovni svet v Windsorju, Ont., zahteva, da se Vaaro izpusti na prostost brez vsakih pogojev.

Chicago, Ill. — Nepokoj je precej v tem mestu v dveh precej močnih delavskih strokovnih organizacijah.

Zdi se, da so te sarski delavci glasovali proti povišanju dnevne mezdze za petdeset centov. Tesarski delavci so zahtevali, da se sedanja mezdza dvajset dolarjev poviša za en dolar. Pogajanja so končala s tukajšnjim sodiščem. Mož z imenom Hickman je bil kaznovan s zaporom 35 dni in sto dolarjev plačila, ker je kupil pajnt šganja.

Dekle najdeno umorjeno.

Gary, Ind., 20. marca. — Josephine Adorizzi, stara 20 let, je bila včeraj najdena umorjena na polju ne daleč od tukaj. Njeno truplo je bilo grozno razbita od udarcev s sekuro. — Policija išče nekega črnca, ki je na sumu, da je izvršil umor.

Španske univerze zaprte.

Madrid, 20. marca. — Diktator Primo de Rivera je velel zapreti devet univerz za mesec dni radi stavke dijakov. Na tisoče višješolcev je izključenih.

Aretriran radi volilnih sleparij.

Chicago. — Policija je v tork aretrirala Jamesa Maya na obožbo volilnih sleparij pri mestnih volitvah v februarju.

Zakon starosine pokojnine v Illinoisu

Nižja zbornica sprejela naredbo, za katero se tepe delavska federacija.

Springfield, Ill. — Nižja zbornica illinojske legislature je 19. marca sprejela s 84 glasovi proti 50 predlogo starostne pokojnine ali penzije. Senat ima še glasovati o stvari in situacija kaže, da bo sprejeta tudi tam.

Novi zakon — za katerega se je energično poganjala Illinojska delavska federacija in bratske podporne organizacije — določa, da vsaka oseba, ki doseže 70 let starosti, ki ima manj kot \$260 privatnih letnih dohodkov, ki je živel nepretrgoma 25 let v Illinoisu in ki ni bila nikoli kaznovana radi kakšnega zločina, kaznjivega z desetimi leti zapora, prejema tedensko pet dolarjev pokojnine do svoje smrti, oziroma ne več kot \$260 na leto. Navadni trempi in beraci so izključeni od pokojnine.

Sklad pokojnine upravlja posebna državna komisija s pomočjo okrajnih penzijskih agentov. Denar ima prihajati iz posebnega davka, ki se razpiše na nepremično imetje, in sicer pet centov na vsakih \$100 ocenjene (asesirane) vrednosti.

Čikaški poslanci, demokratje in republikanci, so vedoma proti temu zakonu. Izgovarjajo se, da skoro polovica novega davka odpade na Cook County, ki že plačuje letno milijon dolarjev za razne javne zavode za stare rebeve. Znano pa je, da so veliki industrijski interesi proti temu zakonu, ker bi morali plačati največ davka.

Katoliško ločitveno sodišče tudi zapleneno.

Rim, 20. marca. — Sodišče rimsko-katoliške cerkve za razveljavljanje zakona ali takozvana "sveta rota" ima danes pred seboj 120 razprav in 200 prošenj za ločitve katoliških zakonskih dvojic. Iz Združenih držav ni nobene prošnje. Največ prošenj je iz Italije, Francije, Anglije in Južne Amerike. Med italijanskimi: prosilci sta tudi knez Spada Potenziani, bivši rimski guverner, in grof Thacon de Revel, visok fašistovski uradnik.

Davek na sance in samice v Turčiji.

Carigrad, 20. marca. — Turška skupščina je sprejela celjbatni davek, ki se naloži samcem od 25 do 45. leta in samicam od 20 do 35. leta. Vdovci in vdove brez otrok tudi plačajo davek. Dvajset odstotkov dohodkov od tega davka se razdeli med družine, ki imajo po pet ali več otrok.

Odjemalec pijače kaznovan.

Kendallville, Ind. — Državni prohibični zakon v Indijani ima klavzulo, ki določa, da je kupec alkohole pijače kršitelj kakor prodajalec. Ta klavzula je bila 19. t. m. prvič izvedena pred tukajšnjim sodiščem. Mož z imenom Hickman je bil kaznovan s zaporom 35 dni in sto dolarjev plačila, ker je kupil pajnt šganja.

TEKSTILNI DELAVCI STAVKajo V TENNESSEEJU

Izredno nizke mezdze in deseturni delavniki so povzročili stavko.

New York, N. Y. — "Zahtevamo več mezdze! S temi peškami, ki jih plačajo kot mezdzo, ne moremo živeti in prehranjevati družine!" Tako so kričale delavke, ki so vodile upor delavcev v rajonski industriji v Elizabethtonu, Tenn., ko je neprickakovano zastavkalo tisoč delavcev pri Glanzstoff korporaciji.

Temu je sledil izpor ostalih delavcev, ki niso ostali v tovarni. Delavci so na to poteso kompanije odgovorili:

"Kadar se vrnemo na delo, bomo ali vsi kot organizirani delavci." Takoj so ustanovili novo lokalno organizacijo tekstilnih delavcev in jo pridružil organizaciji United Textile Workers. Ta organizacija in Tennesseeška državna delavska federacija sta takoj poslali po enega zastopnika na lice mesta.

V Glanzstoffovi tovarni, ki jo kontrolirajo nemški kapitalisti, se plačujejo sramotno nizke mezdze. Delavci zahtevajo, da se mezdze povišajo od petnajst do trideset odstotkov. Mezdze so tako nizke, da je v nekaterih plačilnih kvartletih samo od pet do sedem dolarjev. Najvišja tedenska mezdza za delavke je dvanajst dolarjev. Podpredsednik Glanzstoffove kompanije Arthur Dunlap se je napram poročevalcu Federaliziranega tiska v New Yorku izjavil, da so sedanje mezdze najvišje imed vseh v rajonskih tovarnah na jugu in da hobotišni tovarnarji menijo, da so mezdze previsoke. Menil je, da je skoraj nemogoče, da bi bili delavci v Elizabethtonu nezadovoljni in da je stavka delo tujih agitatorjev. Predsednik te korporacije Arthur Motwirth je dejal delavcem, da so zahteve stavkarjev pretirane.

Nekaj sto stavkarjev je prišlo v tovarno in apeliralo na ostale delavce, da naj se pridružijo stavki. Te stavkarje so zapodili iz tovarne. Pri nemiru, ki je nastal, so nekega kompanijskega stražnika poveljali po tleh. Motwirth je pa pri tem zadel neki kamen, ki je frčal po zraku.

Stavkarji so odgovorili na Motwirthove grožnje, ako kompanija ne odneha, da pozovajo še 3,500 delavcev pri American Bemberg kompaniji na stavko. Priganjanja, grd jezik napram delavcem, nizke mezdze, dolg delavni čas so povzročili neprickakovano stavko. Nekaj delavcev je dejal, da se delavci ne more niti oddahniti, pa že sliši razne psalke od preddelavcev.

Odborniki organizacije tekstilnih delavcev niso bili iznenadeni zaradi neprickakovane in hipne stavke, kajti oni dobro poznajo temperament teh južnih hrubovcev, ki hitro vzkipe. Delavci so potomci Angležev, Skotov in Ircev in so hitrega temperameta. Delavci, ki so prihajali v stotinah, ko so otvorili tovarno, zdaj razumejo, da bi kje drugje prodali svojo delavno moč za višjo ceno.

Podjetniki pa menijo, da je hitri razvoj rajonske industrije povzročil to stavko. Elizabethton je bila pred razvojem te industrije vas s pošto in par trgovinami. Danes je mesto z betoniarnimi cestami, ki vodijo na vse strani iz mesta. Lani je Hoover to mesto izbral za svoj edini kampanjski govor, ki ga je obradaval na jugu.

Dohodki Čikažanov narasli od lani.

Chicago. — Knjige zveznega davčnega urada izkazujejo do danes, da so Čikažani v prvih treh mesecih tega leta vplačali čez 55 milijonov dolarjev dohodninskega davka, to je devet milijonov več kot v prejšnjem letu v tem času.

Ostra napetost med voditelji v Moskvi

Konferenca stranke bo tokrat viharna.

Moskva, 20. marca. — Redna konferenca ruske komunistične stranke se otvori v soboto, vse pa kaže, da bo ta konferenca vsekakor ena najviharnejših po dolgem času v Rusiji. Med voditelji stranke ni bilo še nikoli, odkar obstoji sovjetski sistem, tako ostrih spornih napetosti.

Josef Stalin, glavni tajnik stranke, je bombardiran s kritiki od dveh strani. Na levi strani so trockisti, ki izjavljajo, da je Stalin "intrigant brez načel"; na desnici so pa Buharin, Tomski, Rikov in Kalinin, ki zahtevajo, da mora vlada prenehati s persekucijami trockističnih delavcev in kulakov (kmetov, ki imajo več kakor par volov in eno kravo).

Kitajski rekonstrukcijski program

12 milijard dolarjev za nove železnice in avto ceste.

Nanking, 20. marca. — Sun Fo, kitajski železniški minister, je včeraj predložil kongresu kumintanganske stranke ogromen ekonomski program, ki se razteza na dobo 50 let. V načrtu vlade je konstrukcija 20,000 milj novih železnic in 10,000 milj konkretnih cest za avtomobile; dalje je v načrtu novo glavno mesto republike v Nankingu. Stroški vse te konstrukcije se računajo na dvanajst in pol milijarde zlatih dolarjev, ki se bodo krili s letno vsoto 250 milijonov dolarjev.

Spomlad po rekordni sni.

Chicago. — Danes je v kalendarju prvi spomladanski dan. Spomladansko enakonočje je nastopilo sredi. Vreme v Chicagu in okolici je še od prvih dni marca še precej spomladansko. Navadno je marec moker in hladn, toda letos — ko vremenski bogovi ne poznajo več nobene normalnosti — je deslet večji Jel suh in gork, tako da popje brsti, trava seleni in robinji še pojejo po golih vrhovih. Koliko časa to ostane, je kajpada problematično. Zgodnje spomladi so navadno sleparske.

Pravkar minula sima ne bo tako kmalu pozabljena. V dveh mesecih je bilo devet navalov mraza pod ničlo in sneg ter led je stalno pokrival ulice, česar ne pomnijo najstarejši Čikažani. Povprečna temperatura je bila 22 F., dočim je normalno 30.

Zenski umrli radi gastrupljenja.

Manila, 20. marca. — Dve Američanki, ki sta misionarili na tukajšnjem otoku, sta včeraj umrli na posledicah gastrupljenja. Zenski sta jedli kruh, v katerega je bil nameršan strup. Uvedena je bil nameršan strup. Uvedena je bil preiskava o zadevi in pek, ki je prodal kruh, je bil aretriran.

Amerika poseduje za štiri milijarde demantov.

New York City. — Continental Insurance Company poroča, da se v Združenih državah nahaja za štiri milijarde dolarjev demantov, kar je rekord nad vsemi drugimi deželami na svetu.

Velika povodenj ob Donavi.

Bratislava, Česoslavakija, 20. marca. — Vojaske inženirji so včeraj rešili 2000 oseb, katere je zajela voda v poplavljenih vaseh v okolici Karlova ob Donavi.

Mati in hči zgoreli.

Bakerfield, Cal., 20. marca. — Amelia Green in njena 17 let stara hči sta včeraj zgoreli v ognju, ki je uničil kočjo v bližnjem gorovju, v katero sta se naselili pred par meseci.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cane oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta; Chicago in Cileo \$7.50 na leto, \$3.75 za pol leta, in za inostranstvo \$9.00.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year; Chicago \$7.50, and foreign countries \$9.00 per year.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

138

ALI RES DELAVKE V BOMBAŽNIH TOVARNAH
ARKANSASA NE MARAJO DELATI MANJ
KOT DESET UR NA DAN?

Ko je legislatura države Arkansas leta 1915 sprejela postavbo, ki je določala maksimalni delavni čas za delavke v industriji, je bila namenoma in neopaženo vrinjena v predlogu določba, ki je povedala, da ta postavba o maksimalnem delavnem času ni veljavna za delavke v bombažnih tovarnah.

Od tega leta pa do zdaj ni prišlo na misel nobenemu zakonodajcu v Arkansasu, da je ta določba v zakonu za maksimalni čas velika krivica za delavke v bombažnih tovarnah. Šele zdaj je poslanka Florence McRaven, ki so jo izvolili volilci okraja Pulaski v legislaturo, skušala z amendmentom odpraviti to krivico iz postavbe za maksimalni delavni čas. Predlagala je potrebni amendment za izpremenitev te določbe v postavbi. Vrhilo se je zaslišanje o amendmentu in pri tem zaslišanju so bombažni tovarnarji imeli svoje "lobijiste," ki so čekali o vseh mogočih stvareh in vlačili argumente za lase, da prepričajo zbornični odsek, da priporoči ta amendment neugodno zbornici. Ampak končno je ta amendment prišel le pred zbornico. Prijatelji bombažnih tovarnarjev so napeli zadnje sile, da porazijo amendment. Navajali so zelo luknjčave argumente, na katere so odgovarjali zagovorniki in podporniki amendmenta. Eden teh ugovorov je bil, da delavke v bombažnih tovarnah ne marajo delati manj kot deset ur na dan, ako ne delajo ob sobotah popoldne. Florence McRaven jih je zavrnila, da ni nihče vprašal teh delavk, ako res ne žele delati manj kot deset ur na dan, pa delavke bi bile tudi takoj odslovljene, ako bi rekly, da se skrajša deseturni, dnevni delavnik.

Kako nezmislno so govorili nasprotniki in podporniki bombažnih tovarnarjev, ki so trdili, da delavke ne marajo dnevno delati manj kot deset ur v tovarnah, govore dejstva.

Delavka, ko je dokončala deset ur dela v tovarni, še ni nehala delati za dotični dan. Doma jo čaka zopet delo. Neomozene delavke, ki stanujejo pri stariših, pomagajo materi pri domačih opravilih, ko se vrnejo iz tovarne domov. Omožene pa morajo skuhati še le večerjo, ko pridejo domov. Po večerji morajo opraviti razna druga domača dela, preden grede k počitku. Dostikrat ura odbije enajst in polnoči, preden je to delo opravljeno, posebno če je tovarniška delavka tudi mati več otrok. Prihodnje jutro morajo vstati zgodaj, da skuhaajo zajuterk, preden grede v tovarno. Poslanci, ki so govorili, da delavke v bombažnih tovarnah ne marajo delati manj kot deset ur v tovarni, so pokazali, kako malo poznajo delavsko življenje na domu. Ti ljudje si domišljajo, da omožene delavke žive kot žene poltičarjev in da hodijo delat v tovarno, da se ne dolgočasijo doma. Ljudje, ki ne poznajo življenja raznih stanov v svojih volilnih okrajih, niso sploh sposobni zastopati volilce v državnih zakonodajih, občinskem zastopu ali kongresu. In zdaj se, da je večina poslancev arkansaska zbornice sestavljena iz takih ljudi, kajti amendment je bil odklonjen s 54 glasovi večine proti 34 glasovom.

Za delavke ni nobena sramota, ako niso imele poguma nastopiti pri zaslišanju v prilog amendmenta, ker so se bale, da bodo odslovljene, ako to store. Ampak žalostno je za tisto večino zakonodajcev, ki zastopa volilce vseh stanov, pa se poslužuje v pomoč tovarnarjev argumentov, ki očito govore, da inteligentnost zakonodajcev ni velika in da so veliki nevedneži v socialnih vprašanjih.

Razmere v bombažnih tovarnah so nečloveške. Saj tako so govorili podporniki amendmenta. Delati sredi brenčočih strojev v zatohlem, nezdravem, z raznimi bacili prepojenem zraku skozi deset ur na dan, ni nobena zabava. Ako je pa delo še enolično in duh vbičajno, je pa prava muka opravljati tako delo dan za dnem in brez spremembe skozi deset ur. Marsikatera delavka temu naporu podleže že v mladih letih, zato tudi vsaka hrepeni za tem, da se tovarniškega dela reši tako hitro, kot le more.

Le nevedni ljudje si domišljajo, da se tovarniške delavke pulijo za dolgočasen delavni čas in nasprotujejo skrajšanju delavnega časa. In takih nevednih ljudi je dandanes precej tudi med zakonodajci. O tem pričajo mršavi socialni zakoni.

GLASOVI IZ NASELBIN

Prva slovenska opereta
v Chicago.

Chicago, Ill. — Objavljeno je že bilo, da vzpirizi soc. pevski zbor "Sava" narodni igrokaz s petjem "Spominška plošča" 7. aprila popoldne v dvorani C.S.P.S. To bo prvi slučaj, ko bomo čikaški Slovenci imeli priliko videti in slišati na slovenskem odru tako predstavo — opereto (mednarodno ime za take igrokaze). Je to pristna slovenska narodna igra, v kateri je vpletenih nebroj slovenskih narodnih pevcev in prizorov.

V predigri nastopijo slovenska dekleta, ki grabijo seno in devajo v kopece na travniku. Videli bomo prizor pred vsako gostilno na dan "žeganja"; videli bomo prizor v občinski posvetovalnici, ko se zberejo občinski močje z županom in imajo izredno važno sejo: kako dostojno sprejeti in proslaviti domačega umetnika. In še mnogo drugih prizorov bo, ki nas bodo v duhu postavili v našo rojstvo vas. Smelo se lahko trdi, da na slovenskem odru v Chicago še ni bilo enake predstave, ki bi bila tako izrazito povzeta iz življenja Slovencev v stari domovini. V tej predstavi so vsi važnejši prizori, ki se odigravajo na slovenskih tleh, prepleteni s petjem, ker se malokje povepa toliko, kot ravno na Slovenskem.

Valed tega se resno apelira na vse, ki hočejo videti v resnici lepo narodno igro in slišati krasne slovenske narodne peveke, da ne zamude te predstave. Kupite vstopnice, ki so že v predprodaji pri članih kluba št. 1 JSZ, pri članih pevskega zbora "Sava" in v uradu Proletarcev ter pri tajniku kluba. Vstopnice so sedaj po 75c, dočim bodo na dan pridobe pri vohu v dvorano po \$1.

Pevski zbor "Sava" se neumorno trudi, da pada na oči nekaj v resnici izbornega, člani zbora se trudijo kolikor jim je pač mogoče, da bodo izvedli svoje vloge po svojih najboljših močeh. In to naj nam bo vsem v jamstvo, da bo predstava v resnici nekaj krasnega, da se bodo posetniki te predstave še dolgo časa spominjali prve slov. operete v Chicago. Sežite po vstopnicah, ne bo vam žal!

P. O.

O opernem večeru.

Girard, O. — Operni večer, katerega sta priredila naša pevca Lovsetova in Šubelj, je silajno uspel. Peveca sta bila jako dobro razpoložena, kar je vplivalo na občinstvo, ki je z burnim aplavzom sprejemalo vse točke. S tem je narod pokazal, kako ljubi naša mojstra, kajti zavedal se je, da je bil ta večer poslovljeni večer naše umetnice ge. Lovsetove.

Zadnje prizore "K oknu pridem," "Čez tri gore," "Ali me boš kaj rada imela?" in "Vandrovček" sta jako lepo pela in mimika je bila izvrstna. To je bil triumf krasnega večera. Občinstvo ju je z aplavzi klicalo ponovno nazaj in bi ju poslušalo celo noč.

Predno končam se moram zahvaliti vsem bližnjim in oddaljenim rojakom, ki so dvorano napolnili do zadnjega kota. Besemer, Pa., je bil zastopan sto procentno. Vsa hvala gre gospodini Annie Slapnicar, Jevnikarju, Sankoviču in vsem drugim, ki ste se udeležili tega večera.

Hvala tudi Modicu iz Warrens, O., kakor tudi Grmu iz Farrells, Pa., ki ste šli nam na roke. Cital sem, da Šubelj priredi koncert dne 24. t. m. v Claridgu, Pa., zatorej rojake, ne zamudite te prilike, ki se vam nudi sedaj. Posetite ta koncert v obilem številu, kajti vsak bo zadovoljen z lepoto naše slovenske pesmi, kot jo poje Šubelj.

Na svidenje v Claridgu!
John Doklič.

Zabavni večer sportnikov.

No. Chicago. — Z delom gre pri nas kot večina v drugih naselbinah. Nekateri delavci delajo po šest dni in noči, nekateri pa ne morejo niti dela dobiti, zaslužek pa je tako picele, da se človek za silo posteno preživi.

V Waukeganu in North Chicago naši rojake kaj radi prirejajo zabave in veselice, da na ta

način malo pozabijo na vsakdanje težave. Tudi članstvo društva "Sloga" št. 14 SNPJ je sklenilo prirediti veselico ali zabaven večer za svoje člane, ki se bo vršila v soboto zvečer dne 23. marca v Domu. Največ gre zato, da se razveseli našo mladino, da se jo čim najbolj mogoče več pridrži med nami.

Ob tej priliki bomo imeli med nami tudi govornika iz Chicago, in sicer nastopi br. Filip Godina, ki nam bo kaj dobrega povedal. Poleg njega nastopijo tudi naši slovenski mladeniči, ki bodo govorili v angleščini. Govoril bo naš mladi John Mesec ml. in naš nadebučni Jack Novak ml. Ta dva slovenska mladeniča sta bila vselej najbolj delavna na društvenem polju in sportu še posebej. Mnogo sta pripomogla, da se je sportni klub obdržal in da napreduje. V prvem letu njih obstanka so naši mladeniči v sportnih igrah pokazali mnogo veselja in odločnosti. Razume se, da so sedaj pripravljani, ko se sportna sezona odpre, iti v boj s še večjim zanimanjem, da si pridobe čim več slave na polju sporta, izrecno v baseballu.

Zato vabimo rojake, da pridejo v velikem številu na sobotno veselico ali zabavni večer. Veselilni odbor bo preskrbel vsega za vse, da bo zadovoljstvo čim popolnejše.

Na svidenje v soboto 23. marca v SND! — Lovrenc Ogrin.

Še malo odgovora.

Glencoe, O. — Naj bo dovoljeno še malo odgovoriti in povedati, da nisem tako škodljiva pri društvu kot me je br. Nace Zlemberger naslikal v Prosveti dne 20. februarja. Društveni zaključki so mi bili dobro znani in sem jih tudi upoštevala. Ni resnica, da nisem jaz bila dve leti na seji, kakor on trdi in ponavlja.

Na vse te izmišljotine me pa še stavi k nekemu "progresivnemu bloku," čes, da me ta hujška in pomaga izpodkopavati jednotin temelj. Ne vem kako more človek tako brez premisleka pisati in obrekovati družino, kajti cela družina spada k jednoti, v katero imamo zaupanje, po drugi strani pa da bi ji škodo delali. To ni resnica. Seveda, blatiiti je kaj lahko posamezne člane in zraven pa še celo naselbino, kadar pa je treba dokazov, pa pride v zadrego. Ko je prišel, da bi bilo treba kaj dokazati, je dotični, kot predsednik, ki zagovarja društvo in skrbi za mir, sejo zapustil in napravil najljepši mir.

Očita mi tudi, da sem zašla na levo, kar mi ne dela nobene časti. Na levo se lahko zaide, kdor pa še nikdar ni bil na desni, tudi na levo ne more zaiti. To je vse, kar sem mislila v tem dopisu povedati, da ne bodo člani SNPJ mislili in verjeli, da je moja družina tako zagrizena, kot nas je omenjeni predstavil. Sesterski pozdrav!
Agnes Potočnik.

Opomin.

New Waterford, N. S. — Opozorjam Lovseta iz Sent Vida, da si dobro premisli, kadar se areča z menoj, da se ne bo tako obnašal kot pri zadnjem srečanju dne 9. marca. Tako obnašanje lahko povzroči, da se kje drugje pogovoriva. Kajti prav zanesljivo mu je ostalo še v spominu, kaj mu je oni gospod povedal v Townhalli.

Nepotrebno je, da se zdaj name jezi radi tega dogodka, kajti jaz sem toliko kriv kot novorojeno dete. Kdor misli, da je Kanada stari kraj, se zelo moti. Te vrstice naj služijo v blaghoten opomin, da se bo Lojze pri prihodnjem srečanju z menoj tako obnašal kot se spodobi za ljudi. To naj zadoštuje.
Herman Drobnah.

Smrtna kosa.

Homer City, Pa. — V nedeljo 17. marca je v pittaburški bolnici preminul Joseph Kolarich, član društva št. 290 SNPJ, rodom Hrvat, dobro poznan med tukajšnjimi Slovenci. Pokojni sobrat je bil naprednega mišljenja in vesel, kljub njegovi hudi boleznici, ki ga je mučila že več let. Pogreb se je vršil tukaj. Blag mu spomin!
Frank Ogorenc.

Skrbimo za naš Dom.

Broughton, Pa. — O delu ne morem nič kaj veselega poročati. Zaslužek je picele, tako da se le za silo preživimo. Tako je pri nas.

Apeliram na člane kluba, da se redno udeležujejo mesečnih sej. Največ je takih članov, da pridejo na sejo le vsake tri mesece enkrat, kadar imamo volilne za natakarija, toda mi moramo gledati, da bo naš Slovenski dom napredoval. Glejmo, da bodo Domovi prostori čisti v vseh ozirih.

Nekateri se boje zameriti neki osebi, toda taki ljudje so mrtvi, ki se boje zamere. Torej bodite previdni pri prihodnjih volitvah. Želim, da se spet čez tri mesece vidimo.

Iskren pozdrav!

F. D., član kluba.

Važna seja.

Springfield, Ill. — Naznanjam delničarjem Slov. narod. doma iz Springfieldd, Auburna in Lincoln, da se letna seja vrši dne 1. aprila. Pričetek seje ob 2. uri popoldne v domovi dvorani. Ker imamo rešiti več važnih stvari, se prosim vse delničarje, da se polnoštevilno udeležijo seje.

Glavna Domova seja je pač samo enkrat v letu, zato bi ne smel nikdo izostati.

Prošla leta smo po seji priredili prsto zabavo in ples, zato tudi letos ne izostanimo od te navade. Veselica prične ob 8. zvečer. Igrali bodo bratje Goršek.

Vatopnina 50c, ženske, v spremstvu moških, proste, brez spremstva 25c.

Na svidenje 1. aprila na seji in veselici! Za odbor,
L. Pekol.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

East Palestine, O. — J. I. — Podpišite Vaš dopis s polnim imenom. — Pozdrav!

Detroit, Mich. — Joseph Olanovich. — Vi ste prišli v Združene države postavnim potom. Pri izpraševanju za državljanke pravice Vas bodo vprašali o formi mestne, državne in zvezne vlade ter podobnem. Katera vprašanja vam bodo zastavili, nihče ne ve, zato je najbolje, da se jih naučite, kot stoje v knjižici, ki jo imate v rokah. V tem slučaju nima novi ali stari zakon nič opraviti. Vprašanja in odgovore se lahko naučite, četudi jih je 105. Vsaki dan nekoliko, pa bo šlo. — Pozdrav!

Milwaukee, Wis. — Joe Ule. — Detalji o dotičnem kontestu so bili prišeneži v Prosveti že parkrat. Kdo bo dobil nagrado, bo objavljeno pozneje. — Pozdrav!

Napredne revije

"Domači prijatelji," ilustrirana družinska revija. Tretja (marčeva) številka ima sledečo zanimivo vsebino:

Ivan Lah: Borba za vnuka, povest (konec). — Sigrd Undsetova: Kako sem prvič srečala uboštvo (po francoskem prevodu Pavel Karlin). — Kaaver Meško: V noči, pesem. — Ivo Peruzzi: Pozdrav, pesem. — Mile Klopčič: Poročena, pesem. — Miran Jarc: Iz mladih pesmi, pesem. — Frederic Mauzens: Živa blagajna (prevel dr. Anton Debeljak). — Miran Jarc: Alojz Gradnik. — Prof. Saša Santel: Rajko Šubič. — Praktični nasveti. — Vsebinska priloga "Naš Obzor": Ivan Vuk: Pokvarjen otrok. — Jacques Cezembre: V pasti. — Roald Amundsen: Kako sem postal raziskovalec. — Nekaj o letalstvu. — Radio. — Radiofonija na polutniku. — Za kratek čas.

Revija je bogato ilustrirana. Za Ameriko stane dva dolarja za celo leto. Naslov: "Domači prijatelji," Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 13, Jugoslavija.

Drzni roparji.

Chicago. — Trije mladi banditi so v torek s pretvezo, da imajo oddati neko pošiljatev, vstopili v stanovanje Louisa Barnetteta, 153 N. Clark st., kjer so potem grozili z orožjem in zahtevali denar in dragocenosti. Mrs. Barnett jim je izročila zlatino in dragulje v vrednosti deset tisoč dolarjev in banditi so hitro pobegnili v avtu, ki jih je čakal pred poslopjem.

OPAZOVANJA

Katoliška plutokracija.

Socialni reformizem je dandanes zelo v modi in tudi katoliški krogi se kitijo z njim. Sem spada znani father Ryan, katerega mi je naš Trunk porinil pod noge in izzval polemiko glede njega. Naš fajmošter je vesel, ker mi br. Garden ugovarja. That's all right, nočem biti tesnoročen in naj bo malo veselja — saj bo itak kratko.

Ubogi "father" Ryan! Če je tak kot ga slika naš Trunk, ko ga zagovarja — bo tudi v Združenih državah potrebna revolva mehlaške sorte (g. Trunk piše, da je bila sedanja revolva v Mehiki potrebna!), ker od reform a la Ryan ne bo rešitve. Naslikan je, da obojca kapitalizem in kapitaliste, ki "kapitalistično nastopajo"! Great Scott! Če je Ryanovo polje tako pisano kot je Trunkovo, je kompletna hinavščina teh reformistov potrjena.

Kapitalisti, ki kapitalistično nastopajo! Te ima father Ryan v želodcu! In njihov kapitalizem! Kateri kapitalisti pa so oni, ki ne nastopajo kapitalistično? Kam spadajo te zverine? In kje sploh so? — Mogoče g. Trunk prjeteva sem katoliške kapitaliste — mogoče ti nastopajo nekapitalistično! Če je tako, je bila moja beseda o kompletni hinavščini absolutno na namestu!

Trunkova delitev kapitalistov v take, ki kapitalistično nastopajo in pa take, ki ne nastopajo kapitalistično, je absurdnost prve vrste. Kapitalizem je bistveno samo eden. Vsak kapitalist, ki poseduje kapital in zaposluje delavce, nastopa kapitalistično, ker drugače ne more.

Moje vprašanje, zakaj Ryan ne obojca katoliških kapitalistov in katoliške plutokracije, odgovorja g. Trunk z drugo absurdnostjo: zakaj socialisti ne obojajo socialistične plutokracije? Trunk indirektno priznava, da "father" Ryan ne obojca izrecno katoliških kapitalistov, čes, da zadostuje, če obojca kapitalizem (ki kapitalistično nastopa!) in plutokracijo v splošnem. Ako zahtevamo, da Ryan udari po katoliških plutokratih še posebej, tedaj moralizma zgrešena mistija.

Kako se godi slovenskemu iznajditelju

Ljubljana, 23. febr. 1929.

Ne vemo, v koliko je ta novica čista resnica. Mogoče je in jo lahko zabeležimo.

V novosadski tovarni letal je bil dlje časa uslužben kot volonter Slovenec tehnik Slavko Levčnik, doma iz Šiške pri Ljubljani. Ta je zgradil poseben tip letalskih padal, ki jih je večkrat preizkusil na novosadskem letališču in v zimskem pristanišču podonavske mornarice. Letalski krogi so ga podpirali kolikor so ga mogli, toda nova padala se niso obnesla. Levčnik je nato odšel iz Novega Sada.

Ljubljanski Aero-klub gradi sedaj po načrtih Slavka Levčnika in pod njegovim nadzorstvom v Zgornji Šiški v mizarški delavnici Matka "Perka brezmotorno letalo po nemških vzorcih. Letalo bo enokrnilnik, 10 m široko in 6 m dolgo. To letalo bo namenjeno za brezmotorno letenje s hriba v dolino.

Levčnik je o svojem padalu izjavil:

"Pred leti sem zgradil v Novem Sadu nov tip zračnih padal. Bilo je to l. 1925. Padalo sem ponudil neki berlinski tovarni v nakup in priložil ponudbi vse načrte in opis novega mojega pada-

Iz otroških let velikih mož.

Maksima Gorkega je po očetovi smrti otrogo versko vzgajal njegov stari oče. Nekega dne je rekel stari oče mlademu Gorkemu: "Bojim se, Aleksij Maksimovič, da se v nebesih ne bova videla." Mladi Gorkij je sočutno pogledal starega očeta in rekel: "Ali si tako zelo grešil, oče?"

Mark Twain, ki ni bil posebno nadarjen za šolo, je prišel nekod iz šole domov in rekel očetu: "Oče, danes pa dobim nagrado, kajti sem edini v šoli, ki je odgovoril na učiteljevo vprašanje." Oče mu je dal obljubljen novič in vprašal: "Kaj pa je vprašal učitelj?" In mladi Twain je odgovoril: "Učitelj je vprašal, kdo mi je naredil nalogo."

mo tudi socialisti udariti po socialističnih plutokratih!

Plutokracija je denarna madvlada in plutokrat je vsaj veliki bankir, ki je udeležen aktivno pri tej nadvladi. Kje vidi Trunk socialiste v tej vlogi? Piše, da je tudi med socialisti nekaj milijonarjev, plutokratov, ki so sam Bog ve kako prišli do svojih milijonov. Kdo so ti socialisti? Zakaj jih ne imenuje? Jaz ne vem za nobenega. Prav vojno smo imeli enega, ki je posedoval milijon dolarjev, toda mož je polovico svojega milijona — če ni več — zdajal na socialistično propagando, kar nikakršno plutokratno delo, in pravi plutokratje so ga sovražili. Med vojno je pa izgini socialistične stranke. Ta je bil edini, kolikor je meni znano, Trunk sicer pravi, da mu je znano, da so milijonarji, plutokratje, med nemškimi socialisti. Mogoče — mogoče pa g. Trunk ne znano, koliko je socialističnega na teh socialistih. Koliko je srbskih radikalnih račikalnega?

Pripravljen sem udariti posebej po "socialističnih kapitalistih in plutokratih", če mi g. Trunk pokaže tako spoko. Medtem pa poznam dolgo vrsto katoliških kapitalistov in plutokratov tu v Ameriki, ki nastopajo prav tako kapitalistično kot nekatoliški kapitalisti. Kje so katoliško-socialne reforme la Ryan v domenh teh plutokratov? Samo reforme, namrso, ki jih zahtevajo in kateri Trunk tako rad našteva. Ma imajo delavci pri njih kaj več pravice? Koliko pravice imajo jeklarski delavci, odkar je katoliški kapitalist predsednik jeklarskega trusta?

Moj point je sledeči: katoliški socialni reformisti bi se aplicirali stara krščanska načela na moderne socialne in ekonomske razmere. Za popolno odpravo profitnega sistema niso, pač pa ponujajo razne vrstne reforme. Za svoje reforme pa ne morejo pridobiti katoliških kapitalistov! Kako bodo potem pridobili nekatoliški ali celo protikatoliške kapitaliste? Zato je njihovo — kakor vsako — drugo reformiranje kapitalizma zgrešena mistija.

Pred kratkim se je ta tovarna udeležila neke tekme padal v Novem Sadu. Pri tem sem spoznal, da je ta tovarna nastopila s padali, ki sem jih jaz iznašel. I vedel sem dalje, da je ta tovarna razširila moje padalo po vse Nemčiji in vsej Južni Ameriki. Seveda sem izročil odvetniku v nadaljnje postopanje za doseg mojih iznajditeljskih pravic, sem pa dobil nikakega odgovora.

Končno sem zahteval pravice pri najvišjem nemškem letalskem uradu. Ta mi je dne 2. januarja t. l. odgovoril, da pristojen odločati o tem vprašanju, in da naj grem pred sodišče. Končno mi ni preostajalo drugega, kot da izročim vso zadevo svojem odvetniku in da zahtevam svoje pravice pred mednarodnim razsodiščem v Haagu. Naprosil sem že letalsko poveljstvo v Petrovem Varadinu naj financira moje pravne stroške.

Če prejmem le 10 odstotkov prodajne cene za moje padalo, dobil več sto tisoč dinarjev. I športnih revij sem izvedel, da omenjena tovarna prodala že za tisoč teh padal. Tako govori iznajditelj. Če tožba res uspe, bomo že zvedeli, koliko je vsem tem resnice...

Tristar, Bernard je znal šoli dobro računati in ga je zaslužil posebno hvallil. Nekod vprašal učitelj: "Koliko je stara človek, rojen leta 1887?" Tristar Bernard se je oglašil: "Okoli trideset let!" Začuden je vprašal učitelj: "Kako to?" In Bernard je nemudoma odgovoril: "Mislim namreč, če je dotični človek ženska..."

Nevo glavno mesto. — Sovjetska republika Moldavija, ki je bila ustanovljena ob mejah rumunske Besarabije iz ozemlja Ukrajine, ima od letos novo glavno mesto Birzula namesto dosedanje Balte. Birzula leži v progi Odessa-Kijev; v nji se krži za železnica, ki prihaja od rumunske strani.

Vesti iz Jugoslavije

IZ PISMA NEKEGA DRŽ. URADNIKA-UČITELJA.

(Izvirno.)

Beograd, 22. febr. 1929. Tukašnja "Politika" priobćuje odlomek iz nekoga pisma drž. učitelja, ki se glasi: "Naše plače so določili nekakor poleti, ker drugače si ne moremo razlagati, da so imeli na rubriko: kurjava. In kako bi zdaj pokrili to rubriko? Inski val mraza se ni hotel razviti na Karpatih, kakor so to navadovali meteorologi, marveč je dospel vse do nas... in zdaj zvaža svoje eksperimente. Eksperimenti so popolnoma speli. Dano mi je, da v svoji obli opazujem pojave, ki se nanašajo na mansardi nekoga letovišča in ker sprejemam samo potno plačo, nikakor ne morem porabiti tistega fizičnega zagona, da spremenim vodo iz trga stanja v tekočo stanje. Za eksperiment je potrebno provajati neko število kalorij, ali kakor pravimo temu v praktičnem življenju, potrebno je navesti si dva.

Privatne ure nam prepovedujejo, ker "akodujejo ugledu šole." Zategadelj mi ne preostaja drugega, kakor da vam ponudim tisk moje spomine. Ampak proti honorarju. In to honorarju, ki se izplačuje, ker sem se sit honorarjev, ki romajo iz ne budžetake partije v drugo, in se nikoli ne izplačajo. Nimam od honorarjev, o katerih se stalno govori, a jih nikoli ne vidim... ker se od nevidnih stvari ne da živeti... Niti ni najboljši volji!"

Tako piše ta učitelj, ki že menja leta in leta posluša razne obube, a še nikoli ni prišel na svoj račun. Pravi, da so plačo potovo določali poleti, češ, da banjka postavke za kurjavo mož seve ni — socialist. Slično otico smo čitali pred kratkim o neki licitaciji zimskih suknj za rožnike.

Neka žandarmerijska komanda Banatu je razglasila licitacijo zimskih suknj za rožnike. To je bilo sredi tega meseca. Zdaj, ko se bližamo koncu zime, so se pomnili in razpisujejo licitacijo zimskih suknj. A kot se vidi po razpisu te afertalne licitacije, "rok dobave dva tedna po tem razpisu," to je konec meseca februarja. Ti ljudje menda res želijo, da bi zima trajala še dlje asa... In prav je, da bodo voje zimske suknje nosili tudi malo po zimi, ker se bodo v njih ubahali tudi poleti. Zakaj — če je bila licitacija za zimsko obleko februarja meseca, lahko z vso pravico pričakujemo, da se bo licitacija za poletne suknje vršila konec septembra...

To se je zgodilo v Velikem Bečkereku. Tudi tam je doma v. Birokrajci.

Poroke, rojstva in smrti v Beogradu 1928.

Porok je bilo lani v Beogradu 998, od teh pravoslavnih 1.235, katoličanov 344, ostali so bile židovske in muslimanske. Največ porok je bilo v jeseni. Po poklihi mož je bilo porok: delavskih 13, obrtnikov 655, uradnikov 51, trgovskih 185, ostalih 184.

Po starosti je bilo: starost do 17 do 20 let in nad 60 let starih 36 oseb ali 1.8%; od 17 do 30 let 1.116 ali 55.3%; od 30 do 40 let 598 ali 30%. Starost ne: pod 20 leti 354 ali 17.7%; od 20 do 30 let 1.174 ali 58%; od 30 do 40 let 354 ali 17.7%.

Rodilo se je 1.991 moških in 2.011 ženskih otrok, skupaj 3.992. Starost očetov je bila: pri 31 novorojenih 15 do 20 let, pri 430 od 20 do 25 let, pri 2.506 njenih otrok od 25 do 40 let. Očetem takem se 70% dece poraja očetov v najboljši dobi, ki da zdrav zarod. — 11% otrok je od izvenzakonskih. Največ nezakonske dece je bilo pri delavcih. Mrtvih rojstev je bilo 180.

Umrlo je Beograđanov 2.932, to moških 1.618, žensk 1.314. 55% moških in 45% žensk. Največ jih je umrlo meseca februarja, a najmanj v mesecih septembra, oktober in november.

To je torej statistika življenja v smrti Beograđanov v lanskem letu. Rojstva presegajo smrti.

IZ PRIMORJA

BURJA, KAKRŠNE SE NI DOŽIVEL TRST.

Tristo oseb ranjenih. — Tramvajski voz prevrnjen. — Ogrorna škoda. Trst, 3. marca. — Tako silovite burje, kakor je divjala prve dni marca, ne pomni Trst. Še nikdar ni bilo registriranih 160 km hitrosti na uro. Ko je doslej včasih dosegla brzino sto do sto dvajset km je bilo mešanstvo seveda vznemirjeno ali ni izgubilo svojega ravnotežja, sedaj pa je impresija tako strašna, da so ljudje obupavali in se tresli od groze razsajajoče burje. Veter tudi po ulicah, razbija tudi po strehah in meče s hiš dimnike in opeko, trga obstrejša, uničuje okna. Morje se vzdigne in peni in pljuska čez pomole in bregove. Valovi se kopičijo in kvilku se dvigajo kot megleni oblaki. Na glavni železniški postaji je razkrita streha na več kvadratnih metrov.

Prvič se je zgodilo v Trstu, da je burja prevrnila tramvajski voz. Razbit je obeljal v bližini trga Unita. Ljudi, ki so bili v njem, so potegnili ven tramvajski uslužbenci in mestni čuvaji, ki so prihiteli na pomoč. Vsi so več ali manj poškodovani, nekateri so odšli v bolnico.

Prvič se je zgodilo v Trstu, da se ognjegasci niso mogli odavati pozivu na pomoč, ker ni bilo mogoče pristaviti lestve in povsopi se na hišne strehe. Ranjenih je bilo okoli tri sto oseb. Burja je metala ljudi obla in zidove. Iskali so pomoč v bolnici, pred vsem pa je imela polne roke dela ambulanca zdravniške straže. Tako je bilo kakor v vojnem času na zdravniških postajah. Zdravniki niso imeli trenutok počitka. Ranjenci so prihajali in kričali ter vai so hoteli biti prvi na vrati. Glave ranjene, obrabi krvavi in opraskani, udje zlomljeni. Ni bilo niti časa, zapisati imena nesrečnikov.

Sole so bile prazne in po uradih je manjkalo polno uradnikov. Proti večeru večeraj je burja ponehala. Meteorološka napoved naznaja lepo vreme, veter pa ne bo še kmalu odnehal.

Škoda, ki jo povzročila burja, je že ogromna. Delo zastaja, pristanišče počiva, poslopja so poškodovana, ljudje ranjeni, premrzli, bolni. Samo občino so stala burja okoli 250.000 lir. Škode v mestu bo nad milijon. Enako strašna burja z groznimi posledicami je bila po vsem Krasu.

RAZNO

Namestu gnilih jajec košara gadov.

V Evropi obmejejo gledališki oder in igralce z gnilimi jajci, ako ne ugaja igra ali predstava ali kaksi igralec. V Tokiju pa se je poslužil Iwao Tomi, ki rad poseča gledališče in ostro kritizira igre, čisto drugega sredstva, da je dosegel, kar je hotel, to je, da se je opustil neki njemu ne ljubi prizor iz neke igre, ki se je pogostoma predstavljala. Za njegove pismene proteste se gledališko ravnateljstvo ni zmenilo. To ga je jezilo in hud je bil tudi na občinstvo, kateremu je baš oni prizor zelo ugajal. Izmisli si je originalno maščevanje. Na galeriji je kupil več sedežev in na sredo se je vsedel s pokrito košaro. Ko je prišel oni, njemu tako neveščini prizor, je vstal in izpraznil košaro, polno gadov, v pritišče. Nastala je strahovita panika. Iwao Tomi je dosegel, kar je hotel, ona scena je bila črtana, ali o uspehu razmišlja sedaj v zaporu.

Zidje so zdravi in dolgo živijo. Neki židovski zdravnik je izdal brošuro o življenju svojih sorojakov. Umriljnost židov v Rusiji, Prusiji in Galiciji je manjša nego pri vseh drugih plemenih. Zanimivo je dejstvo, da živijo židje, izvezli otrok pod dvemi leti, v vzhodni Evropi dalje časa nego drugi narodi. Njihova odpornost se pripisuje po mnenju nekaterih ločitvi že iz časov, ko so bili potisnjeni v svoje "ghette," kjer so bili cepljeni in imunizirani proti raznim epidemičnim boleznim. Zlasti so odporni proti jetiki in dani nimajo baš najednejših hiš v omenjenih pokrajinah, umre židov za jetiko zelo mnogo manj nego pripadnikov drugih narodov. Vpoštevati se mora še, da so židje južno plemo in pa da niso preveč udani alkoholu.

Razprave o pravilih S. N. P. J.

Red Lodge, Mont. — Že se ališi, da se pripravila "progresivni blok," ali kako bi ga imenoval da bo delal združbe na prihodnji konvenciji SNPJ. Ne bom se spuščal v podrobnosti in ne poimenakoval imenoval voditeljev tega "bloka," pač pa opozarjam delegate 9. redne konvencije SNPJ, da naj bodo oprezní, da se ne bodo dali zapeljati ljudem, posebno zunajnim, ki niso člani SNPJ, ki ne želijo drugega, kakor da se odstrani od SNPJ gl. odbornike in vse, kar je socialističnega mišljenja, in da se vsede k polno obloženi mizi SNPJ osobe, ki pripada k klerikalnemu, komunističnemu, progresivnemu bloku. In ne vem kam še vse!

Glejmo, da se držimo proč kolikor največ mogoče od teh "strank." Vpoštevajmo načelno izjavo in delujmo za napredek in dobrobit organizacije in nje članstva. Morda bo kdo rekel, da kaj prihajam s tem v javnost? Vzrok temu je, ker mi je znana afera iz 8. konvencije v Waukeganu, da smo potratili precej dragega časa zaradi tega. Je priporočljivo, da se tega izognemo na prihodnji konvenciji.

Kaj pa provizorična pravila? Piše se veliko. Kritike vse polno. Koncem konce je pa to stara navada pred vsako konvencijo. Pridružujem se članom kakor gl. odbornikom, da se provizorična pravila zavrzajo, in da se iz sedanjih pravil vzame in ne domesti, kar se je pokazalo slabega in nepraktičnega od zadnje konvencije. Odbor za pravila je v resnici preži 17. točko, 39. člena pravil, kar je jasno. Konvencija razpravlja samo o spornih in drugih važnih točkah, kakor na pr. glede bolniških razredov in temu podobnem. Torej, ako vzamemo provizorična pravila v roke, pa nam dajo dvakrat toliko dela kot sedajna.

Kaj pa naši stari nemogli člani? Odbor za pravila je to tudi nekako prezrl. Gotovo jih ne mislimo prepustiti usodi nemilosti? Pogledajmo današnje delavske razmere. Koliko delavcev je brez dela? In naša jednota tvori večina delavstva. Koliko teh članov pletuje asecment 20 in več let, a danes ni dela ne jela, kje vzeti denar, da se plača asecment? Nikjer. Društvo naj takega člana črta iz jednote, pa mirna Bosna. Bratje in sestre! Tega ne smemo storiti. Delujmo da 9. redna konvencija nekaj ukrene za te člane, da jih obdržimo v organizaciji na njih stara leta.

K. Erznosnik, preds. društva 81.

Chicago, Ill. — Približno pred osmimi leti sem javno priporočil, da bi jednota izplačevala začetkom bolezni polovično podporo, po preteku 30 ali 45 dni pa celotno podporo, dokler bolnik ne ozdravi. V sredini izdajl dne 13. marca se pa oglasil prijatelj Berglez iz La Salla, Ill., kateri tudi nekaj aličnega priporoča.

Neizpodbiten fakt je, da jednota veliko preveč skrbi za bolnike, ki so le malo in kratko dobo bolni, medtem ko bolnike z dolgo boleznijo pustimo takorekno raztrgane in napoli zmrzjene od lakote poginiti. Izredna podpora v znesku \$25 za družino na 3 ali 6 mesecev je ravnotolilko, kot tiste hinavske dobrodelne družbe, ki lašne vsako leto enkrat na Zahvalni dan nasitijo. Cesto se poudarja, da članstvo ne želi radikalnih sprememb, zato je tudi škoda nadalje take "čence" klatiti.

Iz raznih dopisov je razvidno, da člani mislijo, da mora gl. odborik dobiti poročstvo in premium iz svojega žepa plačati. Kdor je pošten, je lahko pod bondom za milijon dolarjev, pa bo lahko spal, niti ga nič ne stane. Jednota plača premium poročstveni družbi za vse gl. odbornike kakor tudi za društvene uradnike. Zakaj v javnost a tem?

Prosveta je polna "čenc", posebno še na angleški strani. Dopis a. Ane Vidmar je posledica "čenc" v Prosveti. Prosveta kot taka kakršna je dosedaj, je dopis a. Vidmar popolnoma na mestu. Pojasnilo spodaj je žaljivo! Prav nič se ne razlikuje od stotero drugih. Kakor hitro pa list prestane biti to, kar je, potem pa dopisov nabega kalibra ne bo treba metati v koš — ker jih ne bo nihče pisal.

Paul Berger, član društva 131 SNPJ.

Pojasnilo: Quod capita, tot sensus.

Usmiljena gospa.

Neka milostna gospa običe neko jetničnico in vpraša nekoga zločinca, ki je bil zaprt v jetnišnici: "Revež, ali se boste veselili, kaj ne, kadar vam poteče kazen?"

Jetnik: "Prav nič se ne bom veselil. Imam dosmrtno ječo."

Služben razgovor.

Sef pisarne tipkaric: "To ste imeli pa dolg telefonski razgovor." Tipkarica: "Da, službeno sem govorila z nekim odjemalcem vaše firme." Sef: "Potem vas moram opozoriti, da mojih odjemalcev nikar ne nazivate z besedami "dragi srček".

Dva profesorja.

Prvi: Povej mi no, kako pa moreš poslušati cele ure, kako te tvoja stara krega in vpije nate? Imas tako dobre žilve ali kaj? Drugi: Vse, kako napravim. Vse zmerjanje moje žena prevajam sproti v grščino, pa mine čas kot bi trenil.

Herminie, Pa. — Društvo 200 SNPJ je na seji 3. marca razpravljalo o sedanjih pravilih. Kajti novi osnutek ni nič kaj dobrodošel v našo nasebino. Naše mnenje je, da se stara pravila izboljša za korist SNPJ in članstva vobče.

Lestvica podpore naj se spremeni na 9. redni konvenciji, prvo, da se mladinskemu oddelku da več veselja za vstop v članski oddelk, da se njih vaota prenese iz mladinskega oddelka v odrasli, članski oddelk, da šteje njih vstop, da bodo opravičeni do trimesečne cele podpore za prvo leto s prestopom v odrasli oddelk.

Člani SNPJ, ki spadajo k različnim podpornim organizacijam: Njih podpore bi ne smela presegati več kot \$4 dnevne podpore. Novi prosilci in stari člani bi morali biti enako prelaikani pri drugih podpornih društvih, da bi njih podpora ne presegala več kot \$4 dnevne podpore vseh organizacij skupaj.

Članu, ki je v slučaju nesreče ali bolezni toliko prizadet, da ni več za nobeno delo, bi se mu plačalo asecment iz izrednega sklada do smrti. Naj bi njih podpora izhajala kot članom v dobrem stanju. Zdaj naj bratje in sestre dobro premislijo v njih dobro.

Točka bi pretresla simulantne, kateri samo na podporo čakajo, ker njih podpora presega trikrat več kot njih dnevni zaslužek.

Prosveta bi morala biti snakopravna. Val dopis naj se priobčijo, ako se strinjajo s postavo U. S. of America, da bi vsa lokalna društva dala važne novice v oglas prosvete. Ako bi bilo več novic in manj zabavljanja med členstvom, bi Prosveta imela več naročnikov kot sedaj.

Joe Mahkovec, preds.; Frank Nemec, taj.; John Zaverlj, blag.

Chicago, Ill. — Približno pred osmimi leti sem javno priporočil, da bi jednota izplačevala začetkom bolezni polovično podporo, po preteku 30 ali 45 dni pa celotno podporo, dokler bolnik ne ozdravi. V sredini izdajl dne 13. marca se pa oglasil prijatelj Berglez iz La Salla, Ill., kateri tudi nekaj aličnega priporoča.

Neizpodbiten fakt je, da jednota veliko preveč skrbi za bolnike, ki so le malo in kratko dobo bolni, medtem ko bolnike z dolgo boleznijo pustimo takorekno raztrgane in napoli zmrzjene od lakote poginiti. Izredna podpora v znesku \$25 za družino na 3 ali 6 mesecev je ravnotolilko, kot tiste hinavske dobrodelne družbe, ki lašne vsako leto enkrat na Zahvalni dan nasitijo. Cesto se poudarja, da članstvo ne želi radikalnih sprememb, zato je tudi škoda nadalje take "čence" klatiti.

Iz raznih dopisov je razvidno, da člani mislijo, da mora gl. odborik dobiti poročstvo in premium iz svojega žepa plačati. Kdor je pošten, je lahko pod bondom za milijon dolarjev, pa bo lahko spal, niti ga nič ne stane. Jednota plača premium poročstveni družbi za vse gl. odbornike kakor tudi za društvene uradnike. Zakaj v javnost a tem?

Prosveta je polna "čenc", posebno še na angleški strani. Dopis a. Ane Vidmar je posledica "čenc" v Prosveti. Prosveta kot taka kakršna je dosedaj, je dopis a. Vidmar popolnoma na mestu. Pojasnilo spodaj je žaljivo! Prav nič se ne razlikuje od stotero drugih. Kakor hitro pa list prestane biti to, kar je, potem pa dopisov nabega kalibra ne bo treba metati v koš — ker jih ne bo nihče pisal.

Paul Berger, član društva 131 SNPJ.

Pojasnilo: Quod capita, tot sensus.

CHICAGO STADIUM

March 28 GRAND OPENING

10 Round World's Light Heavyweight Championship Fight

TOMMY LOUGHRAN
Light Heavyweight Champion of the World

vs.

MICKEY WALKER
Middleweight Champion of the World

vs.

TUFFY GRIFFITHS Irish American

vs.

LEO LOMSKI Polish-Jewish American

Top Rounds at 175 lbs. to a Decision

STARTING March 30 SATURDAY

2—Shows Daily—2:15 and 8:15 P.M.

MILLER BROS.

101 RANCH

World's Greatest Wild West

CIRCUS

With 60 Extraordinary Acts

Many Special Features Including

6 Brown Bros. 6

Saxophone Syncopators

All for One Price!

3 GREAT SHOWS IN ONE

The Chicago Stadium was built for your comfort, convenience and entertainment. P. T. HARMON, Pres.

WHITE STAR LINE

VAM NUDI POTOVANJE V JUGOSLAVIJO

v udobnosti in brez skrbi

Da, — čez se spreminjati, — si sedaj lahko potujete v staro domovino udobno in brez skrbi — in se to ni treba, da ste milijonar. Potrebna je samo, da se pridružite našemu

IZLETU V JUGOSLAVIJO

22. junija 1929, na S. S. MAJESTIC

največjem parniku sveta

In poterali boste najudobnej:

G. Zvezp Mihalič, iz Clevelanda, Ohio, bo vodil te izlet. To pomeni, da bo spremljal potnike skozi od New Yorka, pa do Ljubljane in Zagreba.

G. Mihalič je že svojih osem letnih izletov, tudi na parniku MAJESTIC, vsled tega on potuje parnik, kakor tudi kolonije v Evropi. Skrbel bo za vaš udobnost, in preveč bo na se vse vaše skrbi. Vi mu boste samo odloili in odšli potovanje. Čemu bi si delali boljše prilike za potovanje v staro domovino?

CENE ČEZ OCEAN IN PO ŽELEZNICI

III. razred New York do Clevelanda	\$101.50
III. razred Cleveland — Ljubljana	14.50
III. razred Ljubljana — Zagreb	12.50
II. razred New York do Clevelanda	137.50
II. razred Cleveland — Ljubljana	18.50
II. razred Ljubljana — Zagreb	16.50

Za potovanja se obrnite na

PRUDENTIAL BANK
(Zakrajšek & Co. Inc.)

455 West 42nd Street—New York, N. Y.

ali na

WHITE STAR LINE

International Mercantile Marine Co.

190 No. Michigan Ave. CHICAGO, ILL.

MLADINSKI LIST JE TUDI ZA ODRASLE. ALI STE NAROCENI NANJ?

